

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GANEA, LAURA

Prețul demnității : o istorie altfel / Laura Ganea. - București : RAO

Distribuție, 2016

ISBN 978-606-8516-42-4

94(498)''19'' Constantinescu,E.

Editura RAO Distribuție
Str. Bărgăului nr. 9-11, București, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

LAURA GANEA
Prețul demnității
O istorie altfel

© Editura RAO Distribuție, 2016
Toate drepturile rezervate

2016

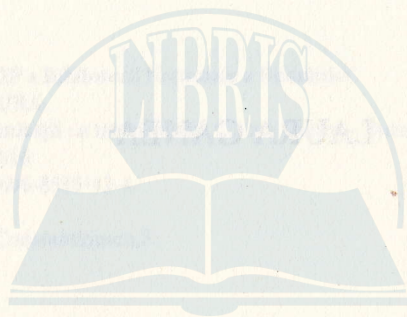
ISBN 978-606-8516-42-4

LAURA GANEA

PREȚUL , DEMNITĂȚII

O istorie altfel

PREȚUL DEMINIȚĂȚII

O istorie aflată

Ediție 2017
St. Ștefanului nr. 1-3, București, România
www.nbris.ro
0116394100

LAZAR CAȘTELA
Ștefan Ștefănescu
Dimitrie Ștefănescu

© 2017 NBRIS
Toate drepturile rezervate

Cuprins

Cuvânt-înainte:

Cum am devenit „povestaș”: Misiunea unei generații..... 15

PRELIMINARII LA O MARE SCHIMBARE

Ziua victoriei	23
Noiembrie, ultimul bal	23
Cu Phoenix la Timișoara.....	24
Amintiri din campanie	26
Față în față.....	27
„Măi, animalule!” și „rictusul bolșevic”	28
Cum am ajuns în echipa lui Emil.....	30
Diversiuni și amenințări.....	31
Contractul cu tânăra generație	32
Noi suntem poporul?	34
Ceata	35
Alianțe pentru turul doi	35
Numărătoarea paralelă	37
Exit-pollurile.....	37
La Primăria Capitalei.....	39
La Universitate.....	41
La PNȚCD	44
În Batiștei, la CDR.....	45
La FRD.....	46
Dealul Mitropoliei, martorul unei istorii zburciumate.....	46
România pe prima pagină.....	53
Dosarul presei internaționale	53
Revoluția de catifea á la roumaine	53
Iluzii și deziluzii.....	58

Minunea ține trei zile?.....	62
CDR anunță rezultatul numărării paralele.....	62
SPP-ul își intră în atribuții	64
Demisie în alb.....	64
Angajamentul șefilor Armatei	69
SRI-ul în expectativă.....	75
Să trăiți!.....	79
Zece zile cu doi președinți.....	80
BEC anunță rezultatul oficial al alegerilor	80
Foștii aliați îl contestă pe Iliescu.....	80
Negocieri pentru formarea Guvernului	81
Repartitia principalelor ministere.....	82
Un moment de cumpănă: nominalizarea prim-ministrului ..	83
Vot la PNȚCD.....	84
Un pariu politic istoric: elita academică la guvernare	85
Consultări CDR la FRD.....	85
Alegerea președinților Camerelor Parlamentului	86
Un aer nou în Parlament	88
Primul președinte democrat	93
Ceremonia de depunere a jurământului în Parlament.....	93
Transferul prerogativelor prezidențiale la Cotroceni	96
Iliescu predă mandatul	97
Pregătirea schimbării – luna de foc	101
Oameni noi la Cotroceni.....	101
Echipa	105
• Consilieri prezidențiali	106
• Schimb de generații la Siguranța Națională.....	107
• O autoritate profesională la Departamentul juridic.....	108
• Un constructor organizează Administrația	110
• Consilieri de stat.....	111
• Greu de uitat	113
• Reziliență.....	114
• Consilieri personali.....	117
• Diva și portalul cu trei licențe.....	118
• Tineri absolvenți la Cotroceni	120
• Un consilier discret	122
• În proximitatea președintelui.....	123

Cabinetul președintelui	127
Prima zi de lucru	128
Cucuveaua nu mai cântă la Cotroceni.....	128
O bombă cu ceas	130
Reprezentanții UE și FMI la Cotroceni.....	130
Întâlnire cu Guvernul Văcăroiu.....	132
Ziua Unirii la Alba Iulia	137
Consultări cu partidele parlamentare.....	139
O misiune greu de atins: solidaritatea guvernamentală.....	140
Guvernul academic	142
Meritocrația salvează România	145
Portretele care lipsesc	146
• Nicolae Noica.....	147
• Dinu Gavrilescu.....	152
• Romică Tomescu	154
• Alexandru Herlea	156
• Sorin Bottez.....	159
• Recuperarea elitelor	163

ROȘU ȘI NEGRU.

OLIGARHIE NEOCOMUNISTĂ ȘI MINERIADE

Puterea neocomunistă: de la păcatul originar,

la România în colaps	167
Revoluția mea	167
Revoluția lor	171
• Revoluția KGB-ului.....	171
• Revoluția nomenclaturii PCR.....	171
• Revoluția Securității și a Miliției	171
• Revoluția generalilor lui Ceaușescu	172
Revoluția așa cum a fost	174
• „Vrem pâine pentru copii“	174
• Operațiunea „Trandafirul“	175
• „Primul oraș liber de comunism“	176
• Ședințele rușinii	176
• Mitingul lui Ceaușescu	176
• Baricada de la Inter	177
• „Trageți! Ce mai așteptați?“	177
• Revolta populară învinge.....	178

• Confiscarea revoltei populare	178
• Revoluția văzută de un cantautor	180
Regimul Iliescu 1: Necomunismul pe față	182
La vremuri noi, tot noi	182
Trenul era tras la peron	182
Mineriadele din ianuarie și februarie 1990, muncitorii, folosiți împotriva intelectualilor	183
Istoria se repetă	186
Duminica Orbului	187
Mineriada din iunie, o lovitură în inima democrației	187
Studenti în vizită la Miron Cozma	190
Cocktailuri Molotov la Televiziune	193
Tratatul cu Moscova: o obsesie?	195
Regimul Iliescu 2: Necomunismul fardat	201
Un om pentru liniștea noastră	201
Statul oligarhic: privatizarea comunismului	201
Bilanțul primelor două mandate Iliescu	203
Dublul limbaj, o reminiscență a epocii de aur	206
OPOZIȚIA DEMOCRATICĂ	
De la nașterea în stradă la victoria în alegeri	213
Privind în urmă, privind înainte	213
Renașterea partidelor istorice o particularitate românească	216
Liga Studenților și liderul ei charismatic	217
Sacrificiu în numele unei idei sau misiune eșuată?	219
Grupul pentru Dialog Social	220
Un miracol: Piața Universității	222
Solidaritatea Universitară	224
Forumul Antitotalitar Român	225
Alianța Civică	225
Convenția Democratică	229
• Un candidat unic la alegerile prezidențiale	229
• Un profil internațional pentru candidatul CDR	231
• „Să reclădim împreună speranța“	232
• Confruntare Iliescu – Constantinescu la Cotroceni	232
• Funeraliile lui Corneliu Coposu	236
• Primul succes parlamentar al Convenției	239

• Blocarea Tratatului cu Moscova	239
• 15 000 de specialiști	243
• CDR câștigă alegerile locale	243
• Contractul cu România	244

DOI PREȘEDINȚI, DOUĂ IDEOLOGII, DOUĂ ELECTORATE

O cercetare sociologică	257
De ce Ion Iliescu?	259
Interviu cu Ion Iliescu	259
Statuia pentru Dubcek la București	261
O apariție bine pregătită	261
Între contestații și ovații	263
Un omagiu academic	265
Două comunicate	265
Afară-i vopsit gardul	266
Cine este Ion Iliescu	267

De ce Emil Constantinescu?	269
Persoana de dincolo de CV	269
Un premiu pentru realizările întregii vieți	270
Viața trăită ca un destin	271
Talent covârșitor în a spulbera obstacole	272
Rădăcini	274
Pogonul lui Ion	278
Un om al satului	279
Basarabia, a doua casă	282
O zi mai lungă decât veacul	285
Primul refugiu din Basarabia	285
Reîntoarcerea în Basarabia	287
La Tighina, în bătaia puștii	288
Al doilea refugiu din Basarabia	290
Un loc binecuvântat	293
Haiducii Muscelului	294
„Închisoarea noastră cea de toate zilele“	297
Viețile trec, cărțile rămân	300
Very Special Art Committee	301
Un scrin negru la Pitești	302
Școala nr. 1	304

„Povestea neamului nostru“.....	305
Liceul Brătianu	306
Boieri cu domiciliu obligatoriu	307
Dreptatea ca o misiune.....	308
Geologia ca o vocație.....	310
PATRU ANI CARE AU SCHIMBAT ROMÂNIA	
Garantarea dezideratelor istorice: independența, integritatea teritorială, unitatea națională	327
Garanția securității regionale	327
Triunghiurile lui Constantinescu.....	327
Garanția SUA: Parteneriatul Strategic	331
La 600 de kilometri spre Est	331
Războaie vechi și războaie noi.....	331
Lansarea Parteneriatului Strategic	335
Pregătirea unei alianțe mult așteptate.....	339
Vizita de stat în SUA	349
Discuții memorabile în Biroul Oval	351
Salve de tun la Pentagon.....	354
Singurul șef de stat român invitat în Congresul SUA.....	355
„Ieșirea din labirint“.....	358
Parteneriat Strategic intensificat.....	360
Relații normale cu Rusia	362
Campania pentru NATO.....	370
Două strategii pentru România:	
Constantinescu versus Brucan	370
Cu un mare lider, românii vin din urmă ca vijelia.....	371
Presiuni active și agresive.....	372
Laude la Bruxelles, triumf la Paris	373
„Altminteri, stai cuminte acasă și îți vezi de treburile tale!“	375
Alianță în jurul unor valori.....	377
Conflicte stinse. Sursă de inspirație pentru zone de conflict.....	378
Scrisori de la Paris și Washington	380
Schimbare de poziție la Bonn.....	381
Summit NATO la Madrid	383
• Blocaj din cauza României?	383
• Kohl obține compromisul.....	384

Recunoașteri tardive	384
Un deceniu în NATO.....	385
Lisabona, Istanbul, București:	
drumul României spre președinția OSCE	399
Primul summit al președintelui.....	399
La al doilea Summit OSCE.....	407
Fotografie de familie	414
Adunarea Parlamentară a OSCE.....	416
Integrarea europeană	427
Încrederea în instituții	427
România la Consiliul Europei și Comisia Europeană	428
Angajamente respectate. Încetarea monitorizării României	429
Luxembourg, victorie pe banda de depășire.....	430
Franța, avocatul României	431
Creștin-democrația europeană intervine în favoarea României	432
Solidaritate est-europeană pentru integrare, la inițiativa României	434
Tony Blair luptă din greu pentru România.....	435
Eforturi răsplătite. Începerea negocierilor de aderare.....	437
„Domnule Isărescu, 2010“. „Nu, domnule Prodi, 2007“	439
Strategia guvernamentală de aderare, consens național	441
De la Dublin la Nisa.....	442
Lupta cu sistemul corupt.....	444
Mic îndreptar de luptă împotriva statului oligarhic	446
„Caracatița“	448
„Îl lăsăm să ne aresteze pe toți?“	451
Complot împotriva președintelui.....	453
Avocatul poporului	455
O servietă cât un birou	456
Scenarii pentru debarcarea unui președinte	456
Un american acuză.....	463
Sentințe discutabile	465
Un nou procuror general.....	466
„Geologul“ era altcineva	469
Despre Jimbolia, în 3 000 de pagini	471
Vânătorul de securiști devine vânător de corupți	472

Reforma economică.....	477
Made in Romania.....	477
Cum se poate salva o țară de la faliment?.....	478
Forumul Economic Mondial de la Davos.....	479
Prima pagină în <i>The Wall Street Journal</i>	480
Marea privatizare.....	480
Restructurarea întreprinderilor de stat.....	481
Informații blocate, adevăruri trunchiate și multe minciuni..	482
Statistici și povești de succes.....	483
Un leu pentru IMGB?.....	484
Un fost șef de serviciu secret cumpără fabrici.....	485
Directorul Fondului Proprietății de Stat blochează privatizarea combinatului Petromidia.....	486
Semănătoarea: povestea unei privatizări anulate, cu geamuri sparte, investitori bătuți și demonstrații muncitorești.....	488
Acord pentru privatizarea Bancpost.....	489
Clasa de profitori nu mai are acces la rente.....	489
Prima creștere economică reală sub Guvernul Mugur Isărescu.....	490
România la răscruce.....	492
Primul pas: Caspian Energy to Europe.....	492
Dedicație de la Șevarnadze.....	495
Viziune și strategii pentru viitorul României în lumea globalizată.....	496
Forumul „Energia în secolul XXI“.....	498
Conferința „Renașterea Drumului Mătăsii“.....	499
Adrian Năstase refuză să continue „Proiectul lui Constantinescu“.....	500
Reforma armatei și a structurilor de siguranță națională.....	501
Recâștigarea demnității și prestigiului Armatei Române.....	501
Comandantul Armatei.....	504
• Lovitură de stat dejucată.....	504
• „Niet“ pentru ruși.....	506
Statul Major.....	507
Restructurarea armatei.....	508

Reforma serviciilor de informații.....	509
Dosarul lui Gheorghe Ursu.....	509
„Epoca căpitanilor“.....	511
Un dosar confidențial.....	512
SIE iese din zona gri.....	513
Pentru prima dată în istoria CIA, un director al Agenției vine la București.....	513
Spionii români l-au depistat pe bin Laden, agenții americani l-au ratat în Iordania.....	514
Atac terorist la Lima și mulțumiri la Ottawa.....	515
Eterna luptă între servicii.....	516
ȘEFUL STATULUI ÎN FAȚA ISTORIEI	
Patru ani de crize majore.....	523
Criza financiar-bancară.....	523
• Zvonuri despre falimentul României.....	523
Crize guvernamentale.....	525
Episodul Radu Vasile.....	525
• O țară cu doi prim-miniștri. Unul îi cere Șefului Statului Major al Armatei să dea o lovitură de stat pentru a-și păstra funcția.....	528
• Dosarul și șantajul.....	528
• În 1991, Radu Vasile știa că va fi prim-ministru.....	530
Crize sociale.....	535
În pragul războiului civil.....	535
• Costești și Stoenеști. O înfrângere, o victorie.....	535
• Soluție pentru eliminarea președintelui.....	536
Pactul economic și social.....	538
Crize regionale.....	540
Război la granița României. Doi președinți, două drumuri..	540
• Tentativă de înlăturare a lui Slobodan Miloșevici.....	541
• Primul conducător moral al României de la Ferdinand Întregitorul.....	542
• Respectarea procedurilor democratice. Vot în Parlament pentru acordarea accesului avioanelor NATO în spațiul aerian al României.....	543
• Negociere de taină în biblioteca Palatului Cotroceni....	545
• Războiul ia sfârșit după două luni și șaptesprezece zile	547

- Decizii riscante 549
- Ordin către toate unitățile de aviație! 550
- România a dovedit că este vrednică să devină membră NATO..... 553
- Prim-ministrul Stepașin îi cere scuze președintelui Constantinescu 554

ROMÂNIA LA ÎNCEPUTUL UNUI SECOL NOU

Regimul Iliescu III: restaurația de catifea 563

- Miron Mitrea anulează o finanțare de 40 de milioane de dolari, obținută de Emil Constantinescu..... 563
- Ministrul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului este aruncat sub o scară 565
- Cât de mult iubește Adrian Năstase vânătoarea?
- Cam de șase milioane de euro 566
- Mesaje de pedepsire 567

Regimul Băsescu: Restaurarea restaurației 569

- La „Taverna Sârbului“, înainte de vot 569
- Parteneriat Strategic consolidat..... 571
- Intellectualii lui Băsescu 572

AVATARURILE UNUI SIMBOL

Piața Universității..... 577

- O piață pustie..... 577
- Piața furată 583
- Aceeași piață, un alt „Jos!“ 584
- Ecologizarea pieței 585
- Oameni noi. Vremuri noi? 585
- Rebelii de ieri, rebelii de azi 586
- După 20 de ani..... 591

Cuvânt-înainte

Cum am devenit „povestaș“: Misiunea unei generații

Poate că este un punct de vedere care conține și o doză semnificativă de partizanat, sunt conștientă de asta, dar eu cred că generația „decreștelor“, născută în timpul regimului comunist în urma decretului de interzicere a avorturilor din 1966, este cea mai politică generație a României secolului XX. Sau, mai corect, a doua în ierarhie, după generația celor care au organizat manifestația de susținere a regelui Mihai la 8 noiembrie 1945, soldată cu morți, răniți și sute de arestări, folosite doi ani mai târziu drept instrument de șantaj pentru a obține abdicarea Majestății Sale.

M-am întrebat de multe ori când și cum a apărut această determinare și nu reușesc să găsesc un răspuns destul de coerent. Interesul pentru istorie, pe care îl consider moștenire genetică, nu mi se pare o explicație satisfăcătoare. M-am întrebat, în egală măsură, de unde provine respingerea viscerală a comunismului, pe care am resimțit-o foarte curând, pentru că în familia mea n-au existat arestări și persecuții politice. Doar bunicul patern a fost la un pas de asta, în anii colectivizării forțate, dar a renunțat repede la hectarele lui de vie și statutul de chiabur, evitând experiența terifiantă a închisorilor dejiste. Și, oricum, acest episod, petrecut cu mulți ani înainte de nașterea mea, nu mi-a fost relatat decât în 1990, și nu de către cel care îl trăise, el nu mai putea fi întrebat. Nu mi-am propus, firește, să vorbesc acum despre traseul meu ante și postdecembrist, din perspectiva interesului pentru politică. Este

neinteresant. Voiam doar să-mi prezint motivația. Respingerea viscerală a comunismului, de care vorbeam mai devreme, a reprezentat, implicit, o alegere: România se cuvine să fie alături de lumea occidentală, să împărtășească valorile pe care s-a fixat fundația Tratatului Atlanticului de Nord. Tezist, dar adevărat.

Am visat și am sperat ani de-a rândul, atentă la orice semnal care îmi încuraja visurile și speranțele. După euforia zilei de 22 decembrie 1989, visurile și speranțele mele au fost repede învăluite de contururi din ce în ce mai dense de ceață și fum. Ceața primelor declarații ale lui Ion Iliescu, care ne-a spus că Ceaușescu nu a făcut altceva decât să întineze valorile nobile ale socialismului, așa că strigătele străzii nu aveau sens, comunismul n-avea de ce să fie dat jos. Ceața în care s-au pierdut teroriștii. Ceața care a însoțit scoaterea lui Corneliu Coposu din sediul PNȚCD într-un TAB, la contramanifestația fesenistă din 29 ianuarie 1990. Fumul autobuzelor arse în Piața Universității în 13 iunie 1990. Negrul de fum de pe fețele minerilor în zilele de 29 ianuarie 1990, 18-19 februarie 1990, 14-15 iunie 1990, 24-26 septembrie 1991. Din marginea conturului ceșos, ambalat în perdele de fum, zâmbetul larg al lui Ion Iliescu – zâmbet-rânjet –, din fotografiile de presă și afișele electorale îmi spunea că visez degeaba.

Să plec sau să rămân? Am rămas să trăiesc bucuria victoriei democratice din 17 noiembrie 1996, am rămas să-l văd pe Bill Clinton la 11 iulie 1997, tot în Piața Universității, felicitându-ne pentru drumul pe care majoritatea se hotărâse, în sfârșit, să pășească, votându-l pe Emil Constantinescu. Mă uitam la președintele României și mă simțeam bine. Lângă Bill Clinton era „de-acolo”. Nu părea un actor de mâna a doua, ajuns să joace într-un film cu buget mare, într-un rol prea greu pentru el, cu replici pe care nici nu le simte, nici nu le înțelege. Dorința românilor de a se integra în lumea bună era justificată de aspectul și discursul președintelui lor, care se integrase în acea lume cu mult înaintea poporului său și era acceptat de ea ca atare.

La atâția ani distanță de la acel moment, 11 iulie 1997, care a însemnat lansarea Parteneriatului Strategic Româno-American, concluzia că România nu ar fi fost admisă niciodată în NATO și Uniunea Europeană, dacă Emil Constantinescu nu ar fi câștigat alegerile prezidențiale mi se pare neîndoielnică. Perioada 1996-2000 este o perioadă de cotitură pentru istoria României la fel de importantă ca și decizia regelui Ferdinand de a se alătura Antantei în Primul Război Mondial, care a transformat România mică într-o Românie mare. Ce ar fi însemnat încă patru ani cu Ion Iliescu? Și-apoi încă cinci sau chiar zece ani cu Adrian Năstase, care i-ar fi succedat cu siguranță? Ce ar fi însemnat fără perioada administrației Constantinescu douăzeci și șase de ani de la Revoluția din decembrie 1989 cu o conducere neîntreruptă a eșaloanelor doi și trei ale Partidului Comunist Român, în contextul internațional determinat de anexarea peninsulei Crimeea și criza ucraineană? Iată un exercițiu de imaginație care îmi dă fiori.

Asta este motivația mea. Mi-am dorit să înțeleg eu însămi ce s-a întâmplat cu această țară și ce s-a întâmplat cu noi în cei douăzeci și șase de ani scurși de la Revoluție. Să înțeleg cum am fost salvați dintr-o nouă fundătură, după cei 45 de ani de comunism oficial, și cum am gestionat victoria care ne-a fost oferită. Înțelegând, pot să povestesc. Poate că povestea mea va fi de folos.

Am luat-o „pas cu pas”, urmărind cronologia evenimentelor și biografiile personajelor de prim-plan, citind tot ce mi-a căzut în mână, căutând documente, coroborând informații și mărturii memorialistice, intervievând actorii principali, scotocind după posibile explicații psihologice în cazul fiecăruia dintre ei. Toate acestea cu sentimentul detectivului particular care se lasă antrenat într-un thriller pasionant. Cu stări, gânduri și idei care au suferit transformări ușor de identificat de la un capitol la altul. Cum să abordezi și să redactezi unitar un capitol precum confiscarea revoltei populare din decembrie 1989 de către nomenclatura comunistă și conspirația prosovietică, cu sprijinul armatei care trăsesse în manifestați, și cel referitor la implicarea României,

alături de NATO, prin interzicerea survolului trupelor rusești în drum spre Kosovo, nouă ani mai târziu? E vorba de aceeași armată? Sau de aceeași poziție a instituțiilor de forță ale statului în distrugerea opoziției democratice în mineriadele din ianuarie–iunie 1990 și apărarea democrației în ianuarie–februarie 1999?

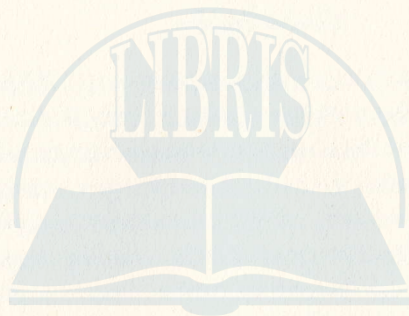
Parcurgând acest traseu, îmi place să cred că m-am apropiat mult mai mult de mine însămi, de generația mea și de ceea ce consider eu că este misiunea noastră. Am înțeles de ce noi nu ne-am regăsit printre cei care s-au adunat în Piața Universității militând pentru interzicerea exploatărilor miniere la Roșia Montană sau a exploatării gazelor de șist la Pungești. Fiecare generație are un „război“ de dus, iar „decreții“ nu și l-au terminat încă pe al lor. El se va încheia abia atunci când dosarele revoluției și mineriadei din 13–15 iunie vor fi finalizate și crimele împotriva umanității comise acum douăzeci și șase de ani vor fi în sfârșit pedepsite. Abia atunci Justiția va recupera memoria istoriei. A unei istorii care nu s-a scris sau s-a scris mincinos.

Oricât de ireale ar părea uneori întâmplările descrise în această carte, ele sunt perfect adevărate. La fel de reale sunt toate personajele prezente, cu numele și biografia lor adevărată. Mărturiile pe care le-am obținut sunt filmate sau înregistrate audio. Toate afirmațiile sunt bazate pe documente scrise sau scrisori autentificate, indicate la referințele alocate fiecărui capitol. Ele stau la dispoziția oricărei persoane interesate, pentru ca nimeni să nu mai poată spune vreodată: „N-am știut“ sau „Niciodată nu se va ști adevărul“.

Sper că, după ce toți cei care au jefuit cu nerușinare țara vor fi judecați și condamnați, o altă generație își va asuma menirea de a construi o Românie mai dreaptă și mai bună. Vor avea nevoie de repere morale. În această carte vor găsi nu numai istoriile unor personaje malefice, care au marcat trecutul postdecembrist, ne afectează prezentul și continuă să ne amenințe viitorul. Am avut ocazia să cunosc și altfel de oameni. În ultimii patru ani am realizat interviuri cu multe dintre personalitățile trecute nedrept sub tăcere, deși a fost șansa noastră ca, în momente dificile, oameni

potrivii să fie la locul potrivit. Aceste interviuri vor fi publicate pe larg, anul viitor, în două volume intitulate „Oamenii schimbării“. Am folosit fragmente în această carte și cred că aceste mărturii vor fi pilonii de sprijin ai unei noi istorii a postcomunismului românesc, așa cum a fost în teribila lui realitate. Sunt mândră că i-am putut cunoaște, că am putut fi alături de ei și le mulțumesc pentru răbdarea pe care au avut-o cu mine. Sper că, prin mine, și cititorii îi vor cunoaște mai bine.

13 ianuarie 2016

PRELIMINARII
LA O MARE SCHIMBARE

Ziua victoriei

Noiembrie, ultimul bal

17 noiembrie 1996

Centrul Bucureștilor este întristător de pustiu în acest amurg de duminică neobișnuit de călduroasă pentru o toamnă târzie. Pe același bulevard Magheru, cu șapte ani în urmă, cozile la casa de bilete a cinematografului Scala se întindeau până la colțul cu strada Batiștei sau și mai departe, în fața ferestrelor Intercontinentalului, luminate intimidant pentru o capitală și o țară ținute în întuneric. Mulțimea voia să ia parte la *Noiembrie, ultimul bal*.¹ Spera din răspuțeri că cel de-al paisprezecelea congres al Partidului Comunist Român va fi ultimul bal al lui Ceaușescu. După câteva zile de la premieră, s-a prins și cenzura cum stă treaba, filmul a fost împachetat și trimis rapid în arhive. În locul lui a fost adus *Mircea*, un produs Sergiu Nicolaescu, fără niciun haz. Lung, plictisitor, tezig. Dar nu de filmele lui Nicolaescu îmi arde mie acum, altele sunt frământările mele. Astăzi va fi ultimul bal al lui Ion Iliescu sau nu?

După șapte ani de la prăbușirea dictaturii lui Ceaușescu, românii își aleg din nou prin vot direct președintele. E singura zi în care puterea se împarte în milioane de părți, a căror reconfigurare poate să nu mai iasă la fel. Poate să dea cu plus sau poate să dea cu minus. Regimul Iliescu este o matrioșka, îndepărtezi primul strat securisto-mafiot și te izbești de următorul. Și apoi de următorul. Și de încă unul. Și încă... Dar, oricât de bine pregătit ar fi el să-și mențină puterea, și „Afacerea telefoanelor murdare”² a

dovedit că este, pentru această zi, ziua votului, „sistemul“ devine vulnerabil. Indiferent de rezultat, după 17 noiembrie 1996, istoria României nu va mai fi la fel ca în ultimii șapte ani. Poate să iasă cu plus, și țara își va îndrepta privirea spre Vest, poate să iasă cu minus, și ne vom potrive iarăși ceasurile după ora Moscovei, de parcă cincizeci de ani nu ne-ar fi fost de ajuns. Vom experimenta sindromul Stockölm extins la nivelul unei țări? Este și motivul pentru care simt că această zi capătă greutatea unui moment de cumpănă în istoria României.

Cu Phoenix la Timișoara

La ora asta, „președintele meu“ este la un maraton electoral, organizat de maestrul manipularilor, Mihai Tatulici, într-un platou de emisie amenajat de PRO TV la Teatrul Național.

Nu-mi fac griji în privința prestației liderului opoziției. Ultima confruntare electorală între candidații rămași în cursa prezidențială a fost „ghem, set, meci“ pentru președintele Convenției Democratice. Nu mi s-a năzărit, am mare grijă să nu-mi iau dorințele drept realitate. Cele unsprezece, douăsprezece mii de oameni din Piața Unirii, în Timișoara, alături de care am urmărit joi confruntarea electorală finală, difuzată de Antena 1, au avut aceeași reacție.³ Stăteam alături de Tavi Iepan, liderul grupului Rezydent Ex, unul dintre fondatorii formației Cargo, pe bordură, cu o bere în față și gâturile întinse spre ecranul uriaș, montat pe scenă. Tavi a emigrat în Germania în 1988, dar a rămas mereu interesat de ce se întâmplă acasă. Lui îi datorăm cea mai frumoasă baladă despre revoluția română, „Cimitirul eroilor“. Venise din Hamburg pentru a urmări *live* ultima sută de metri a campaniei electorale prezidențiale și a-i acorda votul său lui Emil Constantinescu.

Cu câteva minute înainte, se terminase ultimul concert dintr-o serie de cinci evenimente menite să susțină candidatura lui Emil Constantinescu la președinția României. Ce s-a întâmplat mi s-a părut de-a dreptul miraculos. Aurel Mitran, organizator de spectacole în România, astăzi impresar al formației Holograf, a

organizat benevol, în numai câteva zile, cinci concerte grandioase, care angrenau zeci de oameni. Pentru un singur spectacol, e nevoie să muncești luni în șir, atunci totul a fost posibil în doar câteva zile. Concertul electoral de la Timișoara a fost susținut de Phoenix și, într-adevăr, publicul a umplut până la refuz Piața Unirii și străzile din jur. Emil Constantinescu îi împăcase, fără știrea lui, pe Nicu Covaci și Mircea Baniciu, care nu-și mai vorbeau de vreo trei ani. Amândoi îi erau susținători și au fost convinși, cu abilitate bine intenționată, că reunirea lor în numele acestei cauze comune ar conta foarte mult.

Momentul în care candidatul opoziției democratice și-a scos ochelarii, l-a privit pe neocomunistul aflat încă la putere și l-a întrebat: „Domnule președinte, credeți în Dumnezeu?, ne-a înfiorat pe toți. Ca ziaristă, știu ce înseamnă un prim-plan. Constantinescu nu s-a uitat numai în ochii lui Iliescu, ci în ochii tuturor, privind adânc în conștiința lor. Țăsta a fost „glonțul de argint“. Stânjeneala și bâlba lui Iliescu ne-au făcut să credem că „jocul“ se terminase. Emil Constantinescu va fi noul președinte al României.

Dar dacă ce se întâmplase în platoul Antenei 1 și reacția Timișoarei nu erau o garanție că alegerile vor fi câștigate de anticomunistul Emil Constantinescu? Orașul-martir a fost fieful lui Constantinescu încă din 1992, în ciuda anilor pe care Ion Iliescu îi petrecuse aici, ca secretar al Județenei de partid. Sau, poate, tocmai de aceea, deși mi se pare superficial să legi anticomunismul profund al capitalei Banatului doar de numele președintelui încă în funcție. Fusesem la Timișoara și în 16 septembrie 1996, la semnarea Tratatului cu Ungaria, în clădirea Consiliului Județean. Iliescu nu și-l dorea pe Constantinescu în preajmă, nu-i convenea să apară și principalul său competitor „în cadru“ la un eveniment de la care spera să primească o bilă albă din partea Occidentului. Invitația a fost lansată doar liderilor partidelor parlamentare din CDR, cu mențiunea că prezența liderului coaliției nu-și mai are rostul. În față refuzului ferm al acestora de a veni la Timișoara fără conducătorul alianței, nu